

پژوهشهای حقوق جزا و جرم‌شناسی

علمی - پژوهشی

شماره ۵

هزار و سیصد و نود و چهار - نیمسال اول

- الزامات و سازوکارهای پلیس اطفال و نوجوانان در ایران (مطالعه تطبیقی: حقوق امریکا)
۵
حسنعلی مؤذن‌زادگان - حسین جوادی
- حمایت از کودکان در سازوکارهای قضایی و غیرقضایی تعقیب کیفری
۴۹
نقض حقوق آنان
رضا اسلامی - فروزان باقری
- قانونمندی: بنیاد پوزیتیویستی تأسیسات کیفری حقوق بین‌الملل
۷۵
آرامش شهبازی
- تطبیق فرآیند تفتیش و بازرسی در الگوی دادرسی کیفری ایران و امریکا
۹۵
غلامحسن کوشکی - سحر سهیل مقدم
- راهکارهای حل تعارض میان تعهدات ناشی از استرداد و تعهدات حقوق بشری
دولتها
۱۳۵
سیدقاسم زمانی - فرشته باقری
- خون‌صلح؛ حل‌وفصل سنتی قتل
۱۵۷
حسین غلامی - حسین مرادقلی

حمایت از کودکان در سازوکارهای قضایی و غیرقضایی و تعقیب کیفری نقض حقوق آنان

رضا اسلامی* - فروزان باقری**

چکیده:

جرایم امروزی به بدترین شکل ممکن کودکان را مورد خشونت و سوء استفاده قرار می‌دهند. تعهد به پایان دادن به مصونیت در برابر جرایم ارتكابی علیه کودکان، به ویژه از طریق اتخاذ اقداماتی توسط محاکم کیفری بین‌المللی به عنوان سازوکارهای قضایی و کمیسیون‌های حقیقت‌یاب به عنوان سازوکارهای غیرقضایی از طریق تمرکز بر تجارب کودکان و درگیر کردن آنها با کار خود، ضروری است. با تأسیس دیوان بین‌المللی کیفری و دادگاه ویژه و کمیسیون حقیقت‌یاب سیرالئون، برای همه کسانی که در زمینه‌های حقوق کودک و دادگستری کیفری بین‌المللی فعالیت می‌کنند این فرصت فراهم شد تا به شناسایی جرایم ارتكابی علیه کودکان و پایان دادن به مصونیت و بی‌کیفرمانی کمک کنند. در این پژوهش ما ضمن بیان خشونت‌های ارتكابی علیه کودکان، به بررسی این امر می‌پردازیم که تا چه میزان به حمایت از کودکان از طریق سازوکارهای قضایی از جمله محاکم کیفری بین‌المللی و ترکیبی، و سازوکارهای غیرقضایی از جمله کمیسیون‌های حقیقت‌یاب که برای تعقیب نقض حقوق آنان وجود دارد، توجه شده است. فقدان چنین پژوهش‌هایی در زمینه حقوق کودک علی‌رغم اهمیت آنها کاملاً ملموس است. حمایت از کودکان در سازوکارهای قضایی و غیرقضایی از جمله موضوعات مهمی در حقوق بین‌الملل است که مطالعات علمی در این زمینه لازم و ضروری است.

کلیدواژه‌ها:

حمایت از حقوق کودکان، تعقیب نقض حقوق کودکان، سازوکارهای قضایی، سازوکارهای غیرقضایی.

مقدمه

کودکان اغلب به طور بی‌رحمانه‌ای در جهان امروز مورد خشونت واقع می‌شوند و در این میان سازوکارهای پاسخگویی شروع به تمرکز بر جرایم ارتكابی علیه کودکان در طول دوره اعمال خشونت‌ها و جنگ‌ها کرده‌اند و سعی بر آن دارند که آنان را از طریق شهادت دادن در مورد تجاربشان در سازوکارهای خود درگیر کنند. علاوه بر سازوکارهای قضایی، سازوکارهای غیرقضایی از جمله کمیسیون‌های حقیقت‌یاب به گونه‌ای برای پاسخگویی در برابر جرایم ارتكابی علیه کودکان به وجود آمده‌اند. این پژوهش به بررسی عملکرد دیوان بین‌المللی کیفری و دادگاه ویژه سیرالئون^۱ در مورد میزان توجه آنها بر جرایم ارتكابی بین‌المللی علیه کودکان و برخی مواقع جرایم ارتكابی توسط خود کودکان می‌پردازد. در این تحقیق به بیان استانداردها و رویه‌های نوظهور در رابطه کودکان با محاکم بین‌المللی و چگونگی برخوردشان با کودکان در این محاکم می‌پردازیم، و همچنین همکاری محاکم بین‌المللی در تعقیب کسانی که مسؤول جرایم ارتكابی علیه کودکان هستند، مستثنا کردن کودکان از تعقیب بین‌المللی، و اعمال آیین دادرسی که حقوق و نیازهای کودکان درگیر در روندهای قضایی را تضمین و رعایت کند، بررسی شده است. در این تحقیق بر این نکته تأکید می‌شود که اگر چه محاکم بین‌المللی در آگاه ساختن جهانیان نسبت به اینکه چگونه کودکان در صحنه‌های بین‌المللی قربانی می‌شوند، مشارکت بسیاری داشته‌اند، اما همچنان اقدامات بسیار زیادی برای انجام دادن باقی مانده است. امروزه تمرکز بیشتر بر استخدام و به کارگیری کودکان در گروه‌ها و نیروهای نظامی است و این امر نباید باعث شود که پاسخگویی در برابر دیگر جرایم ارتكابی علیه کودکان و کودکان قربانی دیگر جرایم به فراموشی سپرده شود.

درگیر شدن کودکان در روندهای حقیقت، دادخواهی و آشتی به خصوص در کمیسیون‌های حقیقت‌یاب، توانایی و ظرفیت آنها برای مشارکت و همکاری در تلاش‌هایی جهت ارتقای پاسخگویی و افزایش مصالحه و آشتی را آشکار ساخته است. یکی از اسنادی که به کودکان توجه ویژه‌ای داشته است، کنوانسیون بین‌المللی حقوق کودک است که می‌توان ادعا داشت مهم‌ترین سند الزام‌آور در زمینه حقوق کودک است. کنوانسیون حقوق کودک

۱. محاکم بین‌المللی و ترکیبی شامل دیوان بین‌المللی کیفری (اساسنامه رم در سال ۱۹۹۸ ژوئیه توسط ۱۲۰ کشور امضا شد و در ۱ ژوئیه ۲۰۰۲ لازم‌الاجرا شد)؛ دادگاه ویژه سیرالئون (از طریق توافق بین دولت سیرالئون و سازمان ملل متعاقب قطعنامه ۱۳۱۵ (۲۰۰۰) تأسیس شد).

۱۹۸۹ با وضع ماده ۱ و با تعریفی که از کودک به عمل آورده مخاطبان خود را مشخص و نقیصه دیگر اسناد بین‌المللی را از این نظر برطرف نموده است.^۲

کمیته حقوق کودک در نظارت برای مطابقت و هماهنگی مقررات کشورها با کنوانسیون حقوق کودک نقش مهمی را ایفا می‌کند، به خصوص از طریق در نظر گرفتن گزارش‌های یک کشور و نظرات کمیته بر روی آنها. کمیته در بررسی‌هایش چهار مقرر کنوانسیون حقوق کودک را به عنوان اصول راهنمای کنوانسیون ارتقا داده است به این ترتیب که:

۱- در نظر گرفتن بهترین منفعت کودک^۳؛

۲- حق زندگی، حیات و پیشرفت^۴؛

۳- احترام به نظرات کودک^۵؛ و

۴- عدم تبعیض^۶.

علاوه بر این، استانداردهای ضروری برای نهادها و ارکانی که با کودکان و برای آنها فعالیت می‌کنند وجود دارد که می‌توانند پایه و اساسی برای ارتقای اقدامات مؤثر جهت جلوگیری و پاسخگویی در برابر خشونت‌ها باشند. از جمله داشتن خط مشی در دستورالعمل‌های حاکم بر حمایت و حفاظت از کودکان^۷، خودداری از آسیب رساندن به کودکان^۸، آموزش حمایت از کودکان و امن نگه داشتن آنها^۹. این امر فرصت مناسبی را نه تنها برای بهبود کیفیت و متخصص ساختن آنها^{۱۰} که با کودکان کار می‌کنند فراهم می‌کند،

۲. ماده ۱ کنوانسیون حقوق: «از نظر کنوانسیون حاضر، کودک یعنی هر انسان زیر هیجده سال، مگر آنکه بر طبق قوانین داخلی کشورها سن بلوغ کمتر باشد.»

3. CRC, article 13.

4. CRC., article 6.

5. CRC., article 12.

6. CRC., article 2.

۷. دستورالعمل‌ها مشخص می‌کنند که چه رفتاری با کودکان مناسب است. کودکان باید یک محیط امن، مثبت و تشویق‌کننده را تجربه کنند. این دستورالعمل‌ها فرصت سوء استفاده و استثمار کودکان را به حداقل می‌رسانند. و بر این امر تأکید می‌کند که رفتار تبعیض‌آمیز طبق نژاد، فرهنگ، سن، جنسیت، معلولیت، مذهب یا عقاید سیاسی قابل قبول نیست.

۸. این استاندارد متذکر می‌شود که همه باید در برابر کودک با کرامت، احترام و حساسیت رفتار کنند و کلیه رفتارهای تبعیض‌آمیز و خشونت‌آمیز مورد قبول نیست.

۹. همه اعضای یک نهاد در مورد حمایت از کودکان هنگام پیوستن به نهادی که دارای خط مشی و روند حمایت از کودکان است در رابطه با حمایت از کودکان آموزش خواهند دید.

بلکه اغلب تأثیر خوبی برای کودکان دارد.^{۱۰}

تأثیرات منفی مخاصمات بر صلح و ثبات آینده رو به افزایش است، بنابراین، سازوکارهای پاسخگویی برای متوقف ساختن چرخه نقض‌های مکرر و پایان دادن به مصونیتی که صلح پایدار را تهدید می‌کند، لازم و ضروری است. حمایت از حقوق کودکان با اطمینان از دادخواهی‌ای که انجام می‌شود، پایه و اساس مهمی برای ساخت، حفظ و ایجاد موفقیت‌آمیز صلح در وضعیت‌های جنگی و پس از آن است. از سال ۱۹۹۹ شورای امنیت سازمان ملل چندین قطعنامه در رابطه با کودکان و مخاصمات مسلحانه به تصویب رسانده است،^{۱۱} که دولت‌ها را به احترام به حقوق کودکان و حمایت از آنها فرامی‌خواند و استفاده از کودک سرباز را محکوم می‌کند، همچنین بر مسؤلیت دولت‌ها نسبت به پایان دادن به مصونیت و مورد محاکمه قرار دادن مجرمان جرایم ارتكابی علیه کودکان تأکید می‌کند.^{۱۲} چیزی که به ویژه در رابطه با این قطعنامه‌ها، مهم است، این است که نقض حقوق کودکان و غیرنظامیان به عنوان تهدیدی بالقوه برای صلح و امنیت بین‌المللی شناخته شده است. شورای امنیت این قدرت و اختیار را دارد که قضیه‌ای را صرف‌نظر از جایی که جرم اتفاق افتاده و تابعیت مرتکبان، به دیوان بین‌المللی کیفری ارجاع دهد. در نتیجه دیوان بین‌المللی کیفری، توانایی تقویت نقش شورای امنیت در اعمال حمایت از کودکان متأثر از مخاصمات مسلحانه را دارد، در حالی که صلاحیت محاکم نظامی بین‌المللی نورنبرگ و توکیو هیچ‌یک از جرایم خاص کودکان را شامل نمی‌شود، محاکم بین‌المللی بعدی برای چندین جرم بین‌المللی که منحصرأً کودکان را هدف قرار می‌دهند از جمله خدمت اجباری یا نام‌نویسی کودکان یا استفاده از آنها برای شرکت فعال در عملیات جنگی^{۱۳}، انتقال اجباری کودکان به گروه دیگر^{۱۴}، حملات به

۱۰. راهبرد یونسف در زمینه حمایت از کودک، هیأت اجرایی صندوق سازمان ملل متحد، جلسه سالیانه ۲۰۰۸.

۳-۵ ژوئن. E/ UNICEF/2008/5/Reu. I.

11. Security Council Resolutions 1261 of 28 August 1999; 1314 of 11 August 2000; and 1379 of 20 November 2001. Resolutions 1265 of 17 September 1999 and 1296 of 19 April 2000. Also noteworthy is the aide mémoire on the protection of civilians appended to the Security Council Presidential Statement of 15 March 2002, S/PRST/2002/6.

12. See, Security Council Resolutions 1261, 1314 and 1379.

۱۳. ماده 8(2)(b)(xxvi) «استخدام یا نام‌نویسی کودکان زیر ۱۵ سال را در نیروهای نظامی داخلی یا استفاده از

آنها برای شرکت فعال در عملیات جنگی» در طول مخاصمات مسلحانه بین‌المللی جرم‌انگاری می‌کند و ماده

(vii) 8(2)(e) «استخدام یا نام‌نویسی کودکان زیر ۱۵ سال در نیروها و گروه‌های نظامی یا به کارگیری آنها برای

شرکت فعال در عملیات جنگی» در زمان مخاصمات مسلحانه غیر بین‌المللی محکوم می‌کند.

ساختمان‌های اختصاص داده‌شده به آموزش، و جرایم جنسی ارتكابی علیه دختران قربانی صلاحیت دارند. این جرایم به صورت خیلی برجسته‌تر در اساسنامه‌های دیوان بین‌المللی کیفری و دادگاه ویژه سیرالئون، مشخص شده‌اند.^{۱۵}

برخی از آخرین محاکم بین‌المللی به نظر می‌رسد که توجه گسترده‌ای به جرایم و خشونت‌های جنسی که بالاخص کودکان را به طرز نامتناسبی تحت تأثیر قرار می‌دهند، معطوف داشته‌اند. اغلب آرای صادره توسط دادگاه ویژه سیرالئون، مسؤولیت‌های جرایم ارتكابی علیه دختران و زنان را در بر می‌گیرند.^{۱۶} این دادگاه افراد را به جرایمی که در آنها کودکان و به خصوص دختران به عنوان گروه قربانی ویژه‌ای مورد اشاره هستند، متهم می‌کند.^{۱۷} با وجود این، همچنان این امر مبهم است که آیا دیوان بین‌المللی کیفری چنین رویه مهمی را دنبال می‌کند یا نه، اما به نظر می‌رسد که تا به اکنون فرصت‌های قابل توجهی را برای تعقیب پرونده‌هایی از این قبیل از دست داده است.

۱- حمایت از کودکان در سازوکارهای قضایی تعقیب کیفری نقض حقوق آنان

صلاحیت محاکم کیفری بین‌المللی و ترکیبی، پدیده‌های نسبتاً جدیدی هستند. اولین دیوان بین‌المللی بعد از جنگ جهانی دوم، به صورت دو محکمه نظامی بین‌المللی در نورنبرگ و

۱۴. این جرم اولین بار در کنوانسیون ۱۹۴۸ خودداری و مجازات جرم نسل‌کشی تعریف شد، و این مقرر کلمه به کلمه در اساسنامه‌های دیوان بین‌المللی کیفری برای یوگوسلاوی سابق و دیوان بین‌المللی کیفری برای رواندا و تنها اشاره صریح به کودکان در اساسنامه‌های دو دیوان مقرر شده است. این مقرر همچنین در صلاحیت دیوان هم واقع شده است.

15. Article 5(a) of the Statute of the SCSL refers to offences relating to the abuse of girls defined under the Sierra Leonean "Prevention of Cruelty to Children Act" of 1926.

16. Indictment for Issa Hssan Sesay, Morris Kallon and Augustin Gbao, 2004-15-PT, 2 August 2006; Alex Tamba Brimba, Brima Kamra, Santigi, and Borbor Kanu, 2004-16-PT, 18 February 2005; Charles Ghankay Taylor, SCSL, 2003-01-I, 7 March 2003; Johny Paul Koroma, SCSL, 2003-03-I, 7 March 2003.

۱۷. به عنوان مثال، چارلز تیلر کسی بود که محکوم به تجاوز، بردگی جنسی و هتک حرمت شخصی افراد گشت و همچنین عیسی حسن سسای، موریس کالن و آگوستین گیبو محکوم به خشونت علیه زندگی و سلامتی جسمی و روحی افراد شدند به خصوص به خاطر قطع اعضا و دیگر اعمال غیر انسانی. اعضای AFRC/RUF اعضای تعداد نامعدودی از مردان، زنان و کودکان در مناطق مختلفی از فری تاون قطع می‌کردند.

توکيو تأسيس شدند.^{۱۸} بعد از يك دوره طولاني غيرفعال بودن محاكم كيفري بين‌المللي در زمان جنگ سرد، در دهه ۱۹۹۰ با تأسيس چندين ديوان جديد پيشرفت قابل توجهي حاصل شد. در سال‌هاي ۱۹۹۳ و ۱۹۹۴، شوراي امنيت سازمان ملل، محاكم كيفري بين‌المللي موردی براي يোগوسلاوي سابق^{۱۹} و رواندا^{۲۰} را تأسيس كرد. موفقيت اين دو دادگاه راه را براي ايجاد ديوان بين‌المللي كيفري در سال ۱۹۹۸ هموار كرد.^{۲۱} تلاش‌هاي ديگر براي مبارزه با مصونيت ناشي از جرايم بين‌المللي، ضمن توافق بين سازمان ملل و دولت‌هاي سرزمين‌هاي مربوطه منجر به تأسيس محاكم تركيبي شدند. توجه اساسنامه ديوان بين‌المللي كيفري به کودکان امري مهم و پسنديده است. با توجه به اينكه اساسنامه ديوان، استفاده از کودکان زير ۱۵ سال در مخاصمات را به عنوان جنايت جنگي شناسايي کرده، اين امر مي‌تواند عامل بازدارنده مهمي در جهت ممنوعيت استفاده گسترده از اين افراد به منظور ارتكاب جنايات مختلف و نقض گسترده حقوق بشردوستانه و حمايت از کودکان باشد.^{۲۲}

دادگاه ويژه سيرالئون در آغاز کار خود آراء مهمي عليه بعضي از سران شورشيان و رئيس جمهور سابق سيرالئون صادر کرده است که مي‌تواند نقش مؤثري را در توسعه حقوق بشردوستانه خصوصاً در حمايت از کودکان داشته باشد. از جمله اين آراء مي‌توان از رأي آقاي نورمن^{۲۳} نام برد که دادگاه استفاده از کودکان زير ۱۵ سال در نيروهاي مسلح و مشارکت فعال آنها در مخاصمات مسلحانه را توسط آقاي نورمن به استناد بند ۳ از ماده ۱۴ اساسنامه، جنايت عليه بشريت دانسته و تاکيد نمود که ممنوعيت به کارگيري کودکان زير ۱۵ سال در نيروهاي مسلح و مشارکت آنها در مخاصمات مسلحانه^{۲۴} به يك قاعده عرفي تبديل شده است.^{۲۵} اين دادگاه همچنين در كيفرخواستي که عليه آقاي کورما^{۲۶} رئيس يکي از گروه‌هاي شورشي صادر کرده است، حمله عليه کودکان، کشتن غيرقانوني آنها و اعمال خشونت‌هاي

۱۸. دادگاه نظامي بين‌المللي نورنبرگ از طريق منشور لندن در ۸ اوت ۱۹۴۵ تأسيس شد. دادگاه نظامي

بين‌المللي توکيو از طريق منشور ديوان بين‌المللي نظامي براي شرق دور در ۱۹ ژانويه ۱۹۴۶ به وجود آمد.

19. United Nations Security Council Resolutions 808 (1993) and 827 (1993).

20. United Nations Security Council Resolution 955 (1994).

۲۱. اساسنامه ديوان بين‌المللي كيفري (اساسنامه رم) در ژوئيه ۱۹۹۸ توسط ۱۲۰ کشور امضاء و در ۲۰۰۲

لازم‌الاجرا شد.

22. Andenvalla, *Child Protection and Juvenile System*, 52-59.

23. Samhinga Norman

24. Case No. SC. CL- 2003- 14, AR72 (E)

25. Final decision of appeal chamber on 31 may 2004.

26. Jahnypaul Korma

جنسی و جسمی علیه آنها و نیز استفاده از پسران و دختران زیر ۱۵ سال در مخاصمات مسلحانه را از جمله اتهامات آقای کورما دانسته و این اعمال را در زمره جنایت علیه بشریت تلقی کرده است.

۱-۱- آیین دادرسی کیفری بین‌المللی و حمایت از کودکان

تا کنون تنها تعداد کمی از کودکان به عنوان شاهد و قربانی در محاکم بین‌المللی حاضر شده‌اند. به این دلایل که: ۱- تعداد کمی از دادرسی‌ها و محاکمات بین‌المللی به جرایم ارتكابی علیه کودکان پرداخته‌اند، ۲- کودکان قربانی ممکن است زمانی که در دادگاه حاضر می‌شوند، به خاطر مدت طولانی که بین ارتكاب جرایم و محاکمه فاصله افتاده است، بزرگسال باشند^{۲۷} و ۳- تعقیب‌کنندگان کیفری بین‌المللی همانند همکاران داخلی‌شان، تمایلی به استناد به شهادت کودکان ندارند.

برای محاکم بین‌المللی ضروری است که آیین دادرسی خاص کودکان را اتخاذ کنند. این امر رعایت حقوق کودکان را تضمین می‌سازد؛ نیازهایشان مدنظر قرار می‌گیرد؛ استرس، آسیب روحی یا ضررهای احتمالی ناشی از شهادت دادن کاهش می‌یابد؛ و کودکان روند را در می‌یابند و کاملاً با آن همکاری می‌کنند. این آیین دادرسی با همه استانداردهای بین‌المللی مربوطه^{۲۸} و اصول راهنمای تعریف‌شده توسط کنوانسیون حقوق کودک، از جمله بهترین منفعت کودک،^{۲۹} حق زندگی، بقا و پیشرفت،^{۳۰} عدم تبعیض^{۳۱} و حق شرکت در محاکم،^{۳۲} مطابقت دارد.

۱-۱-۱- اقدامات حمایتی قابل اعمال در جریان دادرسی. مرحله تحقیق از لحاظ

حمایت جسمی و روانی از قربانیان و شاهدان آسیب‌پذیر بسیار مهم است. بنابراین، احتیاط زیادی باید توسط بازجویان و دادستان‌های بین‌المللی در این مرحله اعمال شود. همکاری با سازمان‌های موثق، بی‌طرف، حرفه‌ای، معتبر و مشهور، و گسترش شبکه‌ای که بر اساس آن

27. Prosecutor v. Bundalo et al (<http://www.bim.ba/en/117/10/10573>) and Prosecutor v. Savic and Mucibabic trial (<http://www.bim.ba/en/136/10/13852>).

28. The UN Guidelines for Action on Children in the Criminal Justice System, the UN Model Strategies and Practical Measures on Elimination of Violence Against Women in the Field of Crime Prevention and Criminal Justice.

29. Article 3 of the CRC.

30. Ibid, article 6.

31. Ibid, article 2.

32. Ibid, article 12.

بر حمایت از قربانیان و شاهدان، به خصوص قشر آسیب‌پذیر، تکیه شود، درک عمیقی از وضعیت را ایجاد خواهد کرد.

اساسنامه دیوان تصریح کرده است که در جریان رسیدگی، دادستان باید «اقدامات مناسب برای تضمین یک دادرسی و تعقیب مؤثر جرایم در صلاحیت دیوان را اتخاذ کند، و در انجام چنین عملی، باید منافع و شرایط شخصی قربانیان و شاهدان، از جمله سن، جنسیت و ... را مورد توجه قرار دهد و ماهیت جرم، به خصوص وقتی که جرم شامل خشونت جنسی یا خشونت علیه کودکان است را در نظر بگیرد.»^{۳۳} همچنان، آیین دادرسی مبهم است، تا جایی که بر سفورد را بر آن داشته است که پیشنهاد دهد: «دادستان باید اصول راهنما را برای اطمینان از اینکه در طول جریان رسیدگی و تعقیب با کودکان به گونه‌ای مراقبت‌آمیز و حساس رفتار می‌شود (در نظر گرفتن سن و سطح بلوغ و رشد آنها) و اینکه آنها به طور مؤثر مورد حمایت و حفاظت واقع می‌شوند را به کلیه اعضای هیأتش متذکر شود.»^{۳۴}

همان‌گونه که در دادگاه سیرالئون عمل شده است، توانایی هر کودک باید برای شهادت دادن توسط متخصصان قبل از اینکه با کودک مصاحبه شود به طور جزئی جهت حداقل‌سازی خطر آسیب روانی ارزیابی شود.^{۳۵} روش‌های مصاحبه خاص کودکان جهت کاهش سختی آن برای کودکان باید به کار برده شود. بازجویان و وکلا باید به گونه‌ای آموزش داده شوند که سوالات مناسب از کودکان بپرسند. اصل اساسی این است که باید به کودکان اجازه داده شود که خودشان را تا جای ممکن آزادانه معرفی کنند.^{۳۶}

۱-۱-۲- اقدامات حمایتی در دادگاه. زمانی که محاکمه آغاز می‌شود، قضات، خودشان مهم‌ترین عامل برای تضمین حفاظت و سلامتی کودکان هستند. بنابراین، این امر دوباره اطمینان‌سازی است که دیوان مقرر می‌کند «قضات متخصص در موضوعات خاص، از

33. Article 54 (1) (a) of the statute of the ICC.

34. Beresford, "Child Witnesses and the International Criminal Justice System: Dose International Criminal Court Protect the Most Vulnerable?", 737.

35. Michels, "As if it was happening again: supporting especially vulnerable witnesses, in particular women and children, at the Special Court for Sierra Leon", 36.

۳۶. رویه خوب دیگری که توسط دادگاه ویژه سیرالئون ایجاد شده این است که کارشناسان حقوق کودک مطلع از وضعیت کودکان در سیرالئون برای ارائه پیشنهادهایی به رئیس دادستانی استخدام کرده است. در دیوان، علی‌رغم نیاز به تعیین «مشاورانی با تخصص قانونی بر موضوعات خاص، از جمله خشونت جنسی و خشونت علیه کودکان»، هیچ مشاوره‌ای در رابطه با خشونت علیه کودکان تا به اکنون منصوب نشده است.

جمله خشونت علیه زنان و کودکان» باید معین شوند.^{۳۷} زمانی که علت خوب ثابت شده‌ای وجود دارد، محاکم بین‌المللی به طور کلی به شاهدان آسیب‌پذیر، از جمله کودکان اجازه می‌دهند که به طریق جایگزین شهادت دهند. ممکن است در دیوان، اقدامات حمایتی خاص شبه سیستماتیک برای کودکان اعمال شود. اینها شامل تعبیه کردن افراد حامی کودکان در رسیدگی‌های قضایی^{۳۸} و تشکیل جلسات غیرعلنی است. در حقیقت، ماده (۲) ۶۸ اساسنامه بیان می‌کند که برای حمایت از شاهدان آسیب‌پذیر، رسیدگی غیرعلنی برگزار می‌شود یا شهادت از طریق الکترونیکی یا دیگر ابزارهای خاص ارائه می‌شود و «چنین اقداماتی باید در قضیه‌ای که یک کودک قربانی و شاهد است اعمال شود، مگر اینکه طریق دیگری توسط دیوان دستور داده شود.»^{۳۹}

دیوان بین‌المللی کیفری ممکن است دستور دهد که نام شاهد از صورتجلسات عمومی‌اش حذف شود یا شخص با اسم مستعار مورد خطاب قرار گیرد. این امر استفاده از فناوری تحریف صدا و تصویر و شهادت دادن از طریق ویدئوکنفرانس یا تلویزیون مداربسته را ممکن می‌سازد.^{۴۰} برای کاهش تأثیر بازجویی، به خصوص در بازرسی از شاهد، قضات باید رفتار بازجو را برای خودداری از آزار و ارباب، به خصوص در رابطه با قربانیان خشونت جنسی، کنترل کنند.^{۴۱}

۱-۳-۱-۳- درس‌هایی که از اولین شهادت ارائه‌شده در دیوان فراگرفته شد. شهادت اولین شهادتی که در دیوان بین‌المللی کیفری در رابطه با جرایمی که شاهد در زمان کودکی از آنها آسیب دیده بود، ضعف‌های بسیاری را از عملکرد و رویه دیوان آشکار ساخت. شاهد توسط دادستان در محاکمه لوبانگو به صورت اولین شهادتی که تا به اکنون در دیوان برای شهادت دادن به عنوان یک «کودک سرباز» پیشین شناخته می‌شد، فراخوانده شد.^{۴۲} زمانی که در دیوان حاضر شد، به حدی نگران و مضطرب بود که شهادت خود را پس گرفت. دادگاه، شاهد را برای ادامه دادن کار نامناسب اعلام کرد و رسیدگی متوقف گشت. شاهد

37. Ibid, article 36(8)(b).

38. Rule 17(3) of the Rules of Procedure and Evidence of the ICC.

39. Article 68(2) of the Statute of the ICC.

40. Rule 87(3) of the Rules of the ICC.

41. Ibid, rule 88(5).

۴۲. شاهد زمانی که برای شهادت دادن در دیوان حاضر شد در ۲۸ ژانویه ۲۰۰۹ بالای ۱۸ سال داشت، که قبلاً

با گروه نظامی لوبانگا همکاری کرده بود.

دوباره، در ۱۰ فوریه ۲۰۰۹ بعد از تصمیمی که توسط دیوان اتخاذ گشت برای شهادت مناسب تشخیص داده شد و به دنبال تصمیم محکمه، افرادی کمی در دادگاه حاضر گشتند، به شاهد اجازه داده شد که بدون هیچ تحریک یا دخالتی از سوی دادستان یا مدافع، شهادت دهد و مهم‌تر اینکه شاهد از دید مستقیم متهم تحت پوشش محافظ بود.^{۴۳} این اتفاق دو درس مهم را ارائه داد:

اولین درس شکلی و مرتبط با آیین دادرسی است. واضح است که اقداماتی که برای حفاظت این شاهد تعبیه گشته بودند در ابتدا ناکافی بودند. کودکان، باید از کمک‌ها، اهداف و محدودیت‌های روند محاکمه مطلع شوند و به حمایت‌های روان‌شناسی مناسبی مجهز گردند. از زمان حضور اولین شاهد در قضیه *لوبانگو*، دیوان گام‌هایی را برای جلوگیری از چنین مشکلاتی در آینده برداشته است، از جمله بازنگری در آیین دادرسی دیوانش در رابطه با شاهدان آسیب‌پذیر. کمی بعد از این اتفاق، واحد قربانیان و شاهدان یک روان‌شناس با تجربه در زمینه کودکان قربانی جرایم بین‌المللی استخدام کرد، که می‌توانست توانایی کودکان برای شهادت و خطراتی که آنها به هنگام حضور در دیوان با آن روبه‌رو می‌شوند را ارزیابی کند.^{۴۴} درس دیگری که باید از اولین شهادت در دیوان فراگرفته شود مرتبط با خطر «خودمته‌سازی»^{۴۵} است: برخی از سرباز کودکان پیشین که برای شهادت دادن علیه کسانی که آنها را استخدام و به کار گرفته بودند فراخوانده می‌شدند، ممکن بود مرتکب جرایمی گشته بودند و در نتیجه احتمال متهم ساختن خودشان در طول شهادت دادن را ایجاد می‌کردند. خطرات مرتبط با مجرم‌سازی هرگز در دادگاه ویژه سیرالئون زمانی که کودکان سرباز شهادت می‌دادند مشکل ساز نبود،^{۴۶} به این دلیل که عفو و بخشش‌های خاصی برای چنین جرایمی در سیرالئون اعمال می‌گشت.^{۴۷} اما وضعیت در دیوان بین‌المللی کیفری کمی متفاوت بود. بر خلاف محاکم پیشین، صلاحیت دیوان بین‌المللی کیفری بر اساس اصل تکمیلی است تا

43. <http://www.lubangatrial.org>

۴۴. برای آنهایی که حساس‌تر هستند، از جمله کودکان، اساسنامه‌اش این امکان را داده است که محاکمات نزدیک به جایی که جرم اتفاق افتاده است و جایی که بیشترین شاهدان زندگی می‌کنند، برگزار شوند. در هر موردی، زمانی که شاهدان برای شهادت دادن به لاهه سفر می‌کنند، واحد قربانیان و شاهدان باید کلیه اقدامات را برای آشنا کردن هرچه بیشتر آنها با محیط و عادت کردن به آن فراهم کنند.

45. Self-incrimination

46. Interview with Saleem Vahidy, Chief of Witness and Victims Section, Special Court for Sierra Leone, Freetown, 5 April 2006.

۴۷. عفو و بخشش‌ها ناشی از مقررات موافقتنامه لومه است که منضم به قانون سیرالئون شده است.

برتری و تقدم،^{۴۸} و بنابراین دیوان نمی‌تواند واقعاً شاهدانی که خودشان را در جریان شهادتشان متهم می‌سازند، تضمین کند که توسط محاکم داخلی قبل از آن تحت تعقیب قرار نگیرند.

در نهایت، تضمینی که دیوان می‌تواند به چنین شاهدانی بدهد، این است که به محاکمه آنها نزد خود دیوان متعهد شود، تا اینکه اجازه دهد که در محاکم داخلی مورد محاکمه واقع شوند. در حالی که این طریق جبران غرامت برای محاکم بین‌المللی قابل اعمال می‌باشد، برای دیوان بین‌المللی به خاطر «اصل تکمیلی بودن»^{۴۹} صلاحیتش کاربردی ندارد. علاوه بر این، از آنجایی که صلاحیت دیوان محدود به افراد بالای ۱۸ سال است، این روش برای دیوان غیرممکن است.

۱-۲- شرکت قربانیان در رسیدگی‌های قضایی و جبران خسارت از آنان

در حالی که هیچ‌یک از محاکم ترکیبی و بین‌المللی فرصتی را برای قربانیان، از جمله کودکان فراهم نکردند تا قانوناً در رسیدگی‌های مرتبط با خودشان حضور به عمل رسانند، چهارچوب دیوان و شعب فوق‌العاده در دادگاه‌های کمبودیا^{۵۰} برای شرکت قربانیان و همچنین جبران خسارت از آنها اقداماتی را فراهم کرده‌اند. چگونگی مشارکت قربانیان، مستقیماً یا از طریق نمایندگانشان، موضوع همیشگی بوده است، هم در ICC و هم در ECCC. نمایندگی قانونی مؤثر تنها زمانی به کار گرفته می‌شود که کمک قانونی رایگان برای قربانیان در دسترس باشد، به خصوص آنهایی که آسیب‌پذیرتر هستند و منابع مالی ندارند. هدف جبران خسارت‌ها این است که قربانیان مطمئن شوند که بهبود یافته‌اند و شأن و مقامشان حفظ گردیده است. در ارتباط با کودکان، ماده ۳۹ کنوانسیون حقوق کودک دولت‌ها را به برداشتن گام‌هایی برای ارتقای بهبودی و استقرار مجدد قربانی ملزم می‌کند و مقرر می‌کند که چنین بهبود و استقرار مجددی باید در محیطی که سلامتی کودک، عزت نفس و شأن او را تقویت می‌کند، صورت گیرد. همان‌گونه که در بالا گفته شد، تنها دو دیوان بین‌المللی مستقیماً به جبران خسارت برای قربانیان پرداخته‌اند؛ ICC و ECCC. جبران غرامت به طور محدود در اساسنامه‌های این

۴۸. اصل تکمیلی به این معنا است که دیوان بین‌المللی کیفری تنها زمانی می‌تواند به تعقیب قضیه‌ای بپردازد

که سیستم‌های کیفری داخلی نتوانند یا نخواهند که تعقیب را انجام دهند.

49. the principle of complementarity

50. ECCC

دو دیوان تعریف شده است، از جمله ماهیت، میزان، ذی‌نفعان و طلبکاران آنها.^{۵۱} چند نکته در رابطه با آرای جبران خسارت برای کودکان قربانی توسط این محاکم را می‌توان در اینجا متذکر شد. اول اینکه، کودکان قربانی اغلب مواقع فاقد اطلاعات، منابع یا دسترسی به مشاوره قانونی و محاکمی هستند که نظرات آنها را بشنوند و از حقوقشان برای مطالبه جبران خسارتی که مستحق آن هستند، دفاع کنند. دوم اینکه، هر چه جرم شدیدتر باشد، جبران خسارت قربانی سخت‌تر خواهد بود. چگونه هرنهادی می‌تواند برای یک کودک قربانی نسل‌کشی که والدین یا خواهر و برادرش در مقابل چشمانش کشته شده‌اند، یا کسی که به خاطر ایدز ناشی از تجاوز دسته جمعی می‌میرد را جبران خسارت کند؟ جبران خسارت باید متناسب با کودک و جنسیت او باشد و باید تجارب جنسیتی و آثار جرم را در نظر گرفت. جبران خسارت برای این جرایم که «جبران جبران‌نشده‌ها»^{۵۲} را هدف قرار می‌دهد، یکی از چالش‌های محاکم بین‌المللی است، به خصوص در وضعیت نقض‌های سیستماتیک و گسترده مانند جرایم بین‌المللی که معمولاً ارتکاب می‌یابند، تعداد قربانیان واجد شرایط برای دریافت جبران خسارت، نگران‌کننده است.

۱-۳- مستثنا کردن کودکان از تعقیب بین‌المللی (در نظر گرفتن آنها به عنوان

قربانی به جای مجرم)

جنگ‌ها و وضعیت‌هایی که حقوق بشر به نحو گسترده‌ای در آنها نقض می‌شود یا بی‌ثباتی سیاسی که زندگی کودکان - به خصوص کودکان سرباز و کودکان درگیر در گروه‌های غیرنظامی - را مختل می‌کنند تا حدی که ممکن است آنها را به سمتی سوق می‌دهد که در ارتکاب جرایم شدیدی درگیر شوند. وضعیت‌هایی مانند نسل‌کشی در رواندا در ۱۹۹۴ و مخاصمات طولانی‌مدت در سیرالئون در دهه ۱۹۹۰ محیط‌های بی‌نظم و سردرگمی را ایجاد کرده بودند. بسیاری از قواعد و ارزش‌ها نادیده گرفته شدند، و برخی کودکان مجبور به شرکت در جرایمی شدند یا برخی مواقع تشویق به انجام جنایت‌هایی علیه خانواده‌هایشان، جوامع، دوستان و معلمانشان شدند. زمانی که حس هنجارگرایی حاکم می‌شود، تقاضای مداومی برای محاکمه کسانی که مسؤول چنین جرایمی هستند از جمله کودکان، ممکن است

51. Wierda and de Greiff, "Reparations and the International Criminal Court: A Prospective Role for the Trust Fund for Victims", 4-8.

52. Repair the irreparable

وجود داشته باشد.

در محاکم نظامی بین‌المللی توکیو و نورنبرگ هیچ کودکی محاکمه نشد. همچنین، با وجود فقدان مقررات محدودکننده صلاحیت آنها برای تعقیب اشخاص ۱۸ سال و علی‌رغم اسناد نشان‌دهنده به کارگیری کودکان، رویه دیوان بین‌المللی یوگوسلاوی سابق و دیوان بین‌المللی رواندا نشان نمی‌دهد که کودکان تحت تحقیق و تعقیب قرار گرفته باشند. تأسیس دیوان بین‌المللی کیفری در سال ۱۹۹۸ این رویه را به حقوق کیفری بین‌المللی ماهوی تبدیل کرد. اساسنامه‌اش بیان می‌کند که «دیوان هیچ صلاحیتی برای اشخاصی که در زمان ارتکاب جرم زیر ۱۸ سال هستند، ندارد.»^{۵۳}

محاکم ترکیبی در وضعیت کمی متفاوت هستند به خاطر اینکه اساسنامه‌ها و اختیاراتشان ناشی از مذاکرات با کشورهای مربوطه است و ممکن است با قوانین ملی مربوط به سن مسؤلیت کیفری تطبیق داده شوند. بنابراین طبق شرایط خاصی، برخی محاکم ترکیبی صالح به محاکمه کودکان شوند.

۱-۴- راهکارهای تقویت حمایت از کودکان در محاکم ترکیبی و بین‌المللی

پنج اصل مهمی وجود دارد که حاکی از این هستند که راهکارهای ارائه‌شده باید همیشه توسط محاکم بین‌المللی و دیگر سازوکارهای قضایی رعایت شوند: اولاً، حق کودکان به شرکت در تصمیماتی که زندگی آنها را تحت تأثیر قرار می‌هند، که شامل حق دستیابی به عدالت و دادگستری، باید شناسایی و اجرا شود. ثانیاً، بهترین منافع کودک باید راهنمای روند دادخواهی باشند. ثالثاً، امنیت و سلامت همه کودکان مهم‌ترین موضوع باشد، و محرمانه بودن و حفاظت از آنها همیشه تضمین شود. چهارم اینکه با کودکان باید با احترام رفتار شود و پنجم اینکه دیدگاه جنسیت‌محور باید اتخاذ شود، و تضمین اینکه حقوق دختران و پسران مورد حمایت واقع می‌شود و نیازهای خاص آنها مدنظر قرار می‌گیرد.

با توجه به تفاوت‌هایی که بین اختیارات نسبی، منابع و شرایط عملکرد هر یک از محاکم بین‌المللی و ترکیبی وجود دارد، این پیشنهادها ابتدائاً مرتبط با دیوان بین‌المللی کیفری هستند، اما به گونه‌ای به شکل قاعده در آمده‌اند که برای همه محاکم قابل اعمال هستند و اصول راهنمایی برای محاکم بین‌المللی که احتمالاً در آینده به وجود می‌آیند، باشند.^{۵۴} در پرتو

53. Article 26 of the statute of the ICC.

۵۴. این امر به این دلیل نیست که دیوان بین‌المللی کیفری، دائمی است بلکه به خاطر این است که چندین

ساختار تشکیلاتی غالب بر هر دیوان و اختیارات و مسؤولیت‌های خاص هر ارگانی، برخی از پیشنهادها به طور خاص قضات، دادستان‌ها و مدیران دادگاه را مورد خطاب قرار می‌دهد.^{۵۵}

۱-۴-۱- راهکارهایی برای قضات محاکم بین‌المللی و ترکیبی

۱) اعمال بهترین تدارکات مقدماتی ممکن برای اظهارات و شهادت کودکان. با وجود تأثیر ممکن بر ارزش اثباتی شهادت، تدارک به قدر کافی اقدامات مقدماتی برای کودکان شاهد یا شهادت اشخاص از جرایمی که در زمان کودکی تجربه کرده‌اند، کمی قبل از بیان شهادتشان در دیوان باعث می‌شود که درک تقریبی از رسیدگی داشته باشند و به ارائه شهادت مطمئن شوند. این امر آنها را قادر می‌سازد تا هنگامی که در حال بازجویی هستند احساس انزوای کمتری در دیوان داشته باشند و آنها را مطمئن می‌کند. بنابراین، خطر دوباره دچار آسیب روحی- روانی شدن را کاهش می‌دهد. این آماده‌سازی به طور ایده‌آل شامل یک بازدید از دیوان، توضیحی راجع به آیین دادرسی که باید دنبال شود، است به گونه‌ای که به راحتی برای کودکان قابل درک باشد و یک ملاقات غیر رسمی با اشخاصی که در دیوان خواهند بود، از جمله قضات، وکلا و مدافعانی که از شاهد سؤال می‌پرسند.

۲) قادرسازی کودکان قربانی به اعمال حقوقشان از طریق کمک‌های قانونی رایگان هر زمانی که لازم باشد. در نظر گرفتن شرایط و نیازهای خاص کودکان قربانی، اغلب برای تأمین نمایندگی قانونی رایگان و کافی جهت ممکن ساختن شرکت آنها در رسیدگی‌ها و محفوظ نگه داشتن حق آنها به جبران، از جمله جبران غرامت زمانی که قابل اعمال است.^{۵۶}

۱-۴-۲- راهکارهایی برای دادستان‌های محاکم بین‌المللی و ترکیبی

۱) در نظر گرفتن همه جرایم بین‌المللی ارتكابی علیه کودکان به طور قاعده مند، هم جرایم خاص کودکان و هم دیگر جرایمی که نتیجه آنها بر کودکان اثر می‌گذارند. محاکم بین‌المللی باید به طور قاعده‌مند بهترین منافع کودکان را هنگام طراحی و اعمال راهبردها و خط‌مشی‌های رسیدگی و تعقیب در نظر بگیرند، و باید الگوهای قاعده‌مند مواردی که جرایم ارتكابی علیه کودکان اتفاق می‌افتد را بازنگری کنند. در تعقیب‌ها و رسیدگی‌ها باید هم جرایم خاص کودکان و هم دیگر جرایمی که در راهبردها و طراحی آنها کودکان را تحت تأثیر قرار

←

قضیه‌ای که شامل جرایم ارتكابی علیه کودکان هستند، در دستور کار این دیوان قرار دارد.

55. Aptel, "Children and Accountability for International Crimes: The Contribution of International Criminal Courts", 46-47.

56. Ibid, at 47.

می‌دهند را شامل شوند. کسانی که به طور غیر قانونی کودکان را در گروه‌ها و نیروهای نظامی استخدام و نام‌نویسی کرده‌اند یا از کودکان به طور فعال در عملیات جنگی استفاده کرده‌اند باید نه تنها به خاطر چنین جرایمی مسؤول قلمداد شوند بلکه به خاطر دیگر جرایمی که بر این کودکان صدمه وارد کرده‌اند، پاسخگو باشند، و جایی که قابل اعمال است باید به خاطر دستور دادن و تحریک کردن کودکان به ارتکاب جرایم مسؤول باشند. این امر کودکان و جوامعشان را به درک اینکه چگونه کودکان مجبور و تحریک به ارتکاب چنین جرایمی شده‌اند، قادر می‌سازد. این امر به نوبه خود بازگشت کودکان به جوامعشان را تسهیل می‌کند. دیگر جرایم ارتكابی علیه که تنها خاص آنها نیست، مانند بردگی، کار اجباری، کشتار، شکنجه و تجاوز، باید به منظور توجه به دغدغه کودکان در اولویت قرار گیرند، که ممکن است به منع چنین جرایمی کمک کند. همه الگوهای قاعده‌مند جرایم بین‌المللی مؤثر بر کودکان، از جمله آنهایی که خارج از مخاصمات ارتکاب می‌یابند، باید برای تحقیق و رسیدگی مد نظر قرار بگیرند.

۲) تأسیس واحد خاص حمایت از رسیدگی و تعقیب قضایی مواردی که کودکان را شامل می‌شوند. یک واحد متخصص برای حمایت از تعقیب و رسیدگی مواردی که شامل کودکان می‌شوند، از آغاز رسیدگی تا کامل شدن یک قضیه در مرحله استیناف باید تأسیس شود. چنین بخشی می‌تواند یک درک کامل از حقوق و نیازهای خاص کودکان درگیر فراهم کند، از جمله ملاحظات جنسیتی و متخصص بودن در زمینه کودکان.

برای جلوگیری از کنار گذاشته شدن موضوعات کودکان در نتیجه تخصصی کردن بخش، باید متعهد به جریان داشتن موضوعات کودکان در بخش تعقیب شود، به خصوص از طریق آموزش دادن کل بخش‌ها. این بخش شناسایی چالش‌های اصلی که رسیدگی و تعقیب جرایم ارتكابی علیه کودکان با آن روبه‌رو هستند را تسهیل می‌کند، در حالی که از اشتباهات گذشته درس می‌گیرد و اعمال قاعده‌مند رویه‌های مناسب، از جمله آنهایی که توسط سیستم‌های دادخواهی نوجوانان ایجاد شده‌اند را تضمین می‌کند. واحد ویژه کودکان باید شامل متخصصانی با درک عمیق از حقوق کودک و حقوق کیفری بین‌المللی، متخصصانی با تجربه در زمینه دادگستری کودکان و روان‌شناسان کودک باشد برای اینکه نیازها و آسیب‌پذیری کودکان مورد توجه قرار بگیرد.^{۵۷}

۱-۴-۳- راهکارهایی برای مدیران محاکم بین‌المللی و ترکیبی

۱) اعمال تلاش‌هایی متمرکز بر کودکان. تلاش‌های متمرکز بر کودکان تا جای ممکن در مراحل اولیه و مراحل بعدی برای آگاه کردن کودکان از حقوق و تکالیفشان زمانی که با محاکم بین‌المللی در تعامل هستند، باید به عهده گرفته شوند. اعمال انجام شده باید به گونه‌ای باشند که مطمئن شوند کودکان، تعهدات، آیین دادرسی و میزان محدودیت‌های حمایت و مصونیت‌های ممکن که برای آنها مقرر شده است را بفهمند. به این منظور، اسناد کودک‌دوستانه باید تدارک دیده و به طور گسترده توزیع و هنگام پرداختن به قضایای مرتبط با کودکان استفاده شوند.

۲) اجرا و ارتقای دستورالعمل‌های عمومی و خط‌مشی‌های مرتبط با کودکان. در مشورت با همهٔ سازمان‌های مرتبط با حقوق کودکان، دستورالعمل‌ها و خط‌مشی‌های عمومی مرتبط با کودکان اجرا و ارتقا یابند و خط‌مشی‌هایی که حمایت مؤثر از کودکان، سلامتی جسمی، روحی و روانی آنها را تأمین می‌کنند، ایجاد شوند. متعاقباً، مفهوم رسیدگی خاص کودک‌دوستانه برای هر دولتی با دقت شرح داده شود، ویژگی‌های فرهنگی-اجتماعی و نیازهای خاص کودکان در هر زمینه‌ای در نظر گرفته شوند.

۱-۴-۴- راهکارهایی برای همهٔ عوامل در محاکم بین‌المللی و ترکیبی

۱) حفظ ارتباطات مؤثر با همهٔ کودکان درگیر در جریان کار محاکم. کودکانی که در فعل و انفعالات محاکم بین‌المللی درگیر هستند، والدین و سرپرستانشان باید مرتب از پیشرفتی که در قضایای مرتبط با آنها حاصل می‌شود، مطلع شوند. از جمله، زمان‌بندی هر یک از مراحل رسیدگی، حتی بعد از اینکه آنها شهادتشان را ارائه دادند؛ برای مثال، کودکانی که شهادت دادند باید شخصاً از صدور احکام و آراء آگاه شوند. این اطلاعات فرصتی را برای بحث و گفت‌وگو با کودکان در رابطه با هر نگرانی که آنها دارند به خصوص در مورد تیرهٔ اشخاصی که علیه آنها شهادت داده‌اند، فراهم می‌کند. جهت مطمئن ساختن کودکان، نه تنها باید ارتباطات منظم باشد بلکه باید اگر ممکن است مداوم باشد.

۲) ایجاد محیط و فضایی آشنا برای کودکان. برای حداقل‌سازی اختلال در زندگی و سلامتی کودکانی که برای شهادت فراخوانده می‌شوند، باید تلاش‌هایی صورت بگیرد. تا جایی که ممکن است، محاکمات باید به محل زندگی آنها نزدیک باشد. به عنوان راه‌های جایگزین، کودکان می‌توانند از طریق ویدیو کنفرانس یا تلویزیون‌های مداربسته شهادت دهند. چنانچه کودکان شاهد باید در جایی بسیار دورتر از خانه‌هایشان حضور به عمل برسانند، کلیه

اقدامات برای اینکه آنها تا جای ممکن با محیط آشنا شوند، اتخاذ شود.

۳) محفوظ نگه داشتن حقوق کودکان در جریان رسیدگی. کودکانی که در ارتکاب جرایمی شرکت داشته‌اند یا با مجرمان همکاری کرده‌اند ممکن است در صلاحیت سیستم‌های کیفری بین‌المللی قرار بگیرند و در نهایت محاکمه شوند. بنابراین، کودکان باید همیشه با اسم مستعار شهادت دهند و هویتشان محفوظ بماند و کاملاً از نتایج احتمالی شرکتشان مطلع شوند و به آنها اخطار داده شود. زمانی که در تعامل با محاکم بین‌المللی و ترکیبی هستند، کودکان باید از کمک وکلای کیفری برخوردار شوند تا اطمینان یابند که حقوقشان در جریان تعقیب حمایت می‌شود و محفوظ می‌ماند، این کمک‌های قانونی باید به طور قاعده‌مند بدون هیچ‌گونه هزینه‌ای برای کودکانی که توانایی مالی ندارند، فراهم شود.^{۵۸}

۲- حمایت از کودکان در سازوکارهای غیرقضایی تعقیب نقض حقوق آنان

کمیسیون‌های حقیقت‌یاب ارکانی موقتی، غیرقضایی هستند که متعهد شده‌اند راجع به نقض‌های حقوق بشری که صورت می‌گیرد تحقیق و بازجویی کنند، آنها را مستند و گزارش تهیه کنند. آنها می‌توانند به بازبانی هویت قربانیان و ارتقای بهبودی آنان از طریق فراهم کردن فرصتی برای قربانیان جهت دوباره بازگو کردن تجاربشان و برای مجرمان برای آگاهی از اعمالشان، کمک کنند.^{۵۹}

گرایش غیرقضایی و غیرتنبیهی آنها مشوق و باعث مشارکت افراد می‌شود. تعهد، محدوده و اعمال کمیسیون حقیقت‌یاب متأثر از شرایط سیاسی هستند که در آن فعالیت می‌کنند. درگیر شدن کودکان به عنوان شرکت‌کننده بستگی به ایجاد اعتبار کمیسیون و تعهد آن به گرایش حقوق بشر محورش دارد.^{۶۰} اصولی از جمله استقلال و بی‌طرف بودن کمیسیون،

58. Ibid, at 49-50

۵۹. کمیسیون حقیقت و آستی سیرالئون در سال‌های ۲۰۰۲-۲۰۰۰ اولین کمیسویی بود که صریحاً کودکان را در زمره تعهدات خود ذکر کرد و به شناسایی تأثیر جدی مخاصمات مسلحانه بر آنان پرداخت و این‌گونه تصمیم گرفت که کودکان نباید به عنوان قربانیان، شاهدان یا مجرمان طبقه‌بندی شوند. به‌جای این امر باید با همه کودکان تنها به‌عنوان قربانیان و شاهدان رفتار شود. کودکان در جلسات غیرعلنی به بیان اظهارات خود می‌پردازند. با کمک نهادهای حمایت از کودکان، آنان بطور رسمی در کمیسیون حقیقت ثبت نام می‌شوند و در تهیه گزارش کمیسیون حقیقت کودک-محور شرکت می‌کنند.

60. United Nations Childrens Fund, Guidelines for Human Rights- Based Programming Approach, CF/EXD/1988-004 (internal document), UNICEF, New York, 21 April 1998.

مطابقت با استانداردهای بین‌المللی حقوق بشر، مشارکت جامعه با تمرکز بر گروه‌ها و قربانیان آسیب‌پذیر، راهنمایی شده به وسیله بهترین منافع کودکان، تضمین امنیت و آسایش خاطر کودکان، دسترسی به حمایت‌های روان‌شناسانه مناسب، ملاک‌هایی برای تشخیص اینکه آیا یک کمیسیون حقیقت‌یاب برای مشارکت کودک و بزرگسال مناسب است یا نه هستند.

در حال حاضر گرایش موجود این‌گونه است که کمیسیون‌های حقیقت‌یاب تحقیق و بررسی خود را بر جرائم ارتكابی علیه کودکان متمرکز کنند و کودکان را به عنوان شهروندان فعال و عاملان تغییر در بر گیرند. در این میان باید به چالش‌های سختی که در رویایی با دختران و پسران، پناهندگان و کودکانی که در سرزمین خود بی‌خانمان شده‌اند، کودکانی که در نیروها و گروه‌های نظامی استخدام می‌شوند، کودکانی که در اثر جنگ بی‌خانمان شدند، کودکانی با مذاهب و پیشینه قومی متفاوت و کودکان معلول، وجود دارد، توجه ویژه‌ای شود.^{۶۱} راهنمایی و آموزش کارکنان کمیسیون، یک بخش اساسی در ایجاد کار گروهی و مشخص کردن اهداف است. موضوعات کودکان باید هم در برنامه آموزشی کلی ترکیب و هم به طور مجزا مشخص شوند. بحثی که در میان متخصصان در مورد آن اجماع حاصل شده، این است که آموزش به اعضای کمیسیون‌ها باید موضوعاتی از جمله، حقوق بشر بین‌المللی و حقوق بین‌الملل بشردوستانه، به خصوص کنوانسیون حقوق کودک و دیگر استانداردها و قواعد خاص کودکان، اصول حمایت و مشارکت کودکان، از جمله بهترین منفعت کودک که شامل توانایی‌ها، عدم تبعیض و حق زندگی، زنده ماندن و پیشرفت است، اظهارات گرفتن از کودکان با توجه ویژه به قربانیان تجاوز و دیگر جرائم جنسی، اظهارات گرفتن از بزرگسالان در رابطه با تجارب کودکی‌شان، تکنیک‌های مصاحبه‌کننده مختص کودک، تجزیه و تحلیل اطلاعات از جمله تحقیقات، تجزیه و تحلیل کمی و کیفی و روان‌سنجی، روانکاوی، مطالعه علمی نژادها و دیگر روش‌های کیفی و جبران خسارت‌های کودک‌محور را تحت پوشش قرار دهد.^{۶۲}

۲-۱- اصول حمایت از کودکانی که در کمیسیون حقیقت‌یاب شرکت می‌کنند

در همه موارد، کمیسیون حقیقت‌یاب باید اهمیت بسیار زیادی به سلامت جسمی و روانی

61. Agenda for War- Affected Children, September 2000.

62. Mann and Theuermann (comp), "Children and the Truth and Reconciliation Commission for Sierra Leone: Recommendations for policies and procedures for addressing and involving children in the Truth and Reconciliation Commission", 35; See also the materials prepared for the UNICEF Training Session for Liberian Truth and Reconciliation Statement Takers, Monrovia, 22-26 August 2006.

کودکان، متعاقب پاسخگویی و مسؤولیت و افشاسازی‌های عمومی اختصاص دهد، از جمله:^{۶۳} بهترین منافع کودک باید در همه فعالیت‌های مربوط به آنان، از توجهات اولیه و اصلی باشد و در تصمیم‌گیری‌ها معیار اصلی و راهنمای کل روند باشد. با کودکان باید با احترام و کرامت رفتار شود. مشارکت کودکان باید داوطلبانه، با رضایت آگاهانه کودک و والدین یا سرپرستان آنها باشد. تصمیم به مشارکت نکردن همچنین خود یک نوعی از مشارکت است. فنون حمایت کودک باید شامل سیاست‌ها و آیین‌های دادرسی خاص کودک باشد که محافظ جسم، روان و آسایش روحی کودکان هستند. محرمانه بودن و حفاظت از هویت کودک باید در همه زمان‌ها تضمین شود. مشارکت کودکان باید شامل یک تمرکز خاص بر نوجوانان باشد و با افزایش ظرفیت‌ها و توانایی‌های کودک مطابق باشد. دیدگاه جنسیت‌محور باید شامل تمرکز بر حمایت از حقوق دختران و در نظر گرفتن نیازهای خاص آنان باشد. کلیه مشارکت‌ها نباید تبعیض‌آمیز باشند، باید تنوع نژاد، قومیت، مذهب و دیگر گروه‌ها را شامل شود و همچنین نیازهای خاص کودکان معلول را در نظر بگیرند. شرکت کودکان در کمیسیون حقیقت‌یاب باید مکمل دوباره استقرار یافتن کودک و آشتی وی با جامعه و دیگر روندهای عدالت انتقالی باشد. کمیسیون حقیقت‌یاب باید ریشه دلایل خشونت علیه کودکان را جهت اطمینان از اینکه روند مناسبی به شناسایی حقوق مدنی، سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی کودکان می‌پردازد، بیان کند.

۲-۲- تحقیقات و رسیدگی‌هایی که توسط کمیسیون حقیقت‌یاب انجام می‌شود

کمیسیون‌های حقیقت‌یاب تحقیقات و رسیدگی‌هایی را برای مستند کردن خشونت‌ها و سوءاستفاده‌ها به عمل می‌آورند. بر اساس اطلاعات جمع‌آوری شده از طریق اظهارات گرفتن، استماع و اسناد موجود، رسیدگی‌های عمیق‌تری ممکن است آغاز شود.^{۶۴} آمارهای مرتبط با کودکان عموماً ناقص هستند و این خلأ به خاطر مصونیت در برابر جرائم ارتكابی علیه آنان است. کمیسیون‌های حقیقت‌یاب این توانایی را دارند که مشارکت اساسی از طریق تلاش‌هایی برای جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل داده‌ها و مستند کردن میزان و الگوی خشونت‌های ارتكابی علیه کودکان، داشته باشند.

کودکان می‌توانند منبع جدیدی از اطلاعات را برای کمیسیون‌های حقیقت‌یاب فراهم

63. Parmar et al. (eds), *Children and Transitional Justice*, 403-417.

64. UN Blankenship, Harvey, and Shigekane, "Genetic Tracing, Disappeared Children and Justice".

کنند. اظهاراتشان می‌تواند برای تجزیه و تحلیل داده‌ها به کار رود و اطلاعات کمی و کیفی را فراهم کند، گزارشی از تجاربشان می‌دهد و نظرات و دیدگاهشان را بیان می‌کند. همچنین شرکت در تحقیقات، کودکان را قادر می‌سازد که در تاریخ رسمی سهیم شوند و به آنها کمک می‌کند که شخصیت خود و مجموع تجاربشان را درک کنند.^{۶۵} نهادهای حمایت کودکان اغلب اطلاعات مهمی درباره کودکان در جوامعی که کار می‌کنند دارند. سازمان‌های بین‌المللی غیردولتی به طور منظم خشونت‌های علیه کودکان در مناطق مختلف را نظارت می‌کنند و گزارش‌های جزئی تهیه می‌کنند. بازدید و بررسی، روش سودمند دیگری برای جمع‌آوری اطلاعات مرتبط با نظرات و تجارب کودکان هستند. یونیسف و دیگر نهادهای حمایت کودک به طور منظم بر مدارس و جوامع بر اساس میزان حساسیت موضوع از جمله خشونت، حقوق بشر، آزادی و صلح نظارت و بررسی می‌کنند. کودکان در طراحی و اعمال بررسی‌ها در برخی از موقعیت‌ها نقش کلیدی را ایفا می‌کنند.^{۶۶}

در سال ۲۰۰۷، شورای امنیت سازوکار نظارت کردن و گزارش دادن را برای جمع‌آوری اطلاعات مرتبط با شش گروه از خشونت‌های شدید ارتكابی علیه کودکان به عنوان پایه و اساس ارتقای برنامه مسؤولیت و پاسخگویی ارائه داد.^{۶۷} اعمال این سازوکار در کشورهای خاصی، دنبال کردن خشونت‌های شدید علیه کودکان را باعث شده بود و می‌توانست منبع مفیدی برای کمیسیون‌های حقیقت‌یاب آینده باشد.

۲-۳- تهیه گزارش نهایی و ارائه پیشنهادها

علی‌رغم اینکه کودکان همیشه از جمله افرادی بوده‌اند که بیشترین آسیب را می‌بینند، اغلب در ارزیابی خشونت‌ها و نقض حقوقشان، نادیده گرفته می‌شوند. بنابراین، برای تهیه گزارش نهایی مهم است که تمام آنچه بر کودکان رخ داده است، در آن بگنجانیم. برای مثال در

65. Bakker, "Truth and Reconciliation Commissions in Guatemala and Peru: The children's perspective".

66. UNICEF, "Adolescent Programming in Conflict and Post-Conflict Situations" (case study), June 2004, ch. 9, on the role of adolescents in researching the impact of armed conflict on children in northern Uganda.

۶۷. قطعنامه ۱۶۱۲ (۲۰۰۵) شورای امنیت به نظارت کردن و گزارش دادن در مورد شش گروه از خشونت‌های گسترده در زمان مخاصمات علیه کودکان از جمله تجاوز یا خشونت جنسی، استخدام و به کارگیری کودکان، قتل و کشتار، ربایش، حمله به مدارس و بیمارستان‌ها، و عدم دسترسی به کمک‌های بشر دوستانه را به منظور ارتقای پاسخگویی فرا می‌خواند.

مخاصمات مسلحانه باید این گزارش تمامی خشونت‌های علیه کودکان، نقش‌های متفاوتی که آنها ایفا کرده‌اند و تأثیر جنگ بر آنها، تجارب و شهادت‌هایشان را تحت پوشش قرار دهد. گزارش باید بر اساس تحقیقات و تجزیه تحلیل‌های دقیق باشد و شامل پیشنهادهایی برای جبران خسارت و اصلاحاتی هم در زمینه خشونت‌هایی که رخ داده است و هم در رابطه با جلوگیری از خشونت‌های آینده، باشد. چندین گزارش اخیر کمیسیون‌های حقیقت‌یاب بخش خاصی را به موضوعات و مسائل کودکان اختصاص داده‌اند. این بخش‌ها در سیاست و تأثیر همگانی گزارش‌های کمیسیون حقیقت‌عامل مهمی شده‌اند.^{۶۸}

همچنین یکپارچه بودن موضوعات کودکان در سراسر تجزیه و تحلیل مهم است. تجزیه و تحلیل باعث می‌شود نقض حقوق اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی کودکان مستند و مکتوب شود. گزارش از نوع کودکان می‌تواند افراد کم‌سن را درگیر کند، به موضوعات مرتبط با آنها توجه کند و فرصتی به بررسی مسائل آنها دهد.

گزارش‌نهایی از طریق ترکیب داستان‌های موردی افراد با تحلیل جامع، فرصتی برای آشکار کردن خشونت‌های حقوق بشری علیه کودکان را فراهم می‌کند. اغلب کمیسیون‌ها یک خلاصه‌ای که شامل روایت‌های چندین نمونه به نمایندگی از همه است، ارائه می‌دهند. هیچ نام یا اطلاعاتی که هویت کودک را فاش سازد مانند نسبت‌های خانوادگی یا محل تولد ذکر نمی‌شود.

۲-۴- نقش کمیسیون‌های حقیقت‌یاب در اصلاح سیاست‌ها و نهادهای متمرکز بر

کودکان

تلاش برای بهبود آسایش و رفاه کودکان در محیط‌های بعد از خشونت نیازمند بازبینی گذشته، شناسایی ریشه دلایل خشونت‌های ارتكابی علیه کودکان و اصلاح سیاست‌ها و نهادها است. یک کمیسیون کودک‌محور باید اینکه چگونه سیاست‌ها و نهادهای دولت کودکان را قبل و در طول خشونت‌ها تحت تأثیر قرار می‌دهد، تجزیه تحلیل کند. زمانی که کمیسیون حقیقت‌یاب خلأها و ناتوانی‌های نهادی را که ممکن است کودکان را در معرض خشونت قرار بدهد شناسایی کند، می‌تواند اصلاحات نهادی را برای بهتر حمایت کردن از حقوق کودکان پیشنهاد دهد. نهادها و سیستم‌هایی مانند بخش بهداشت، رفاه اجتماعی،

68. Gibbons, Salazar and Sari, *Between War and Peace*, 11.

آموزش، دادگستری، پلیس و امنیت باید حقوق کودک را ارتقاء دهند و از محیط حمایتی برای کودکان پشتیبانی کنند. کمیسیون حقیقت‌یاب، دولت‌ها را به حمایت از حقوق کودک و اتخاذ یک روش مشارکتی برای کار کردن با کودکان و گوش دادن به نظراتشان در سرتاسر روند اصلاحات، فرا می‌خواند.

۴-۱-۴-۲ اصلاح بخش امنیت. بخش امنیت شامل نیروهای نظامی و مجری قانون، ارکان دولت و قانونگذاری و از جمله برخی سازمان‌های مدنی جامعه است. اصلاح این ساختارها باید شامل اقداماتی جهت پایان دادن به سوء استفاده‌ها و خشونت‌ها علیه کودکان در همه اشکال آن باشد.^{۶۹} حساس کردن مقامات و سران و آموزش دادن حقوق بین‌الملل و حقوق کودک به آنها می‌تواند توانایی دولت در اعمال روندهای حمایتی را تقویت کند.^{۷۰} آموزش حقوق بشر به نیروی امنیتی باید توسط سازوکارهای نظارتی، عملکرد خوب، شفافیت، مسؤولیت و روش‌های اثرگذار مدیریتی تکمیل شود.^{۷۱}

جلسات خاصی در رابطه با حقوق کودک در برنامه‌های آموزشی بخش امنیت گنجانده شود و در برخی نواحی دادگاه‌های رسیدگی و تعقیب کودک‌محور با همکاری یونیسف تأسیس شود.^{۷۲}

آموزش ممکن است مستلزم مطلع کردن مقامات مجری قانون از تعهدات جدید و توسعه پروتکل‌های مناسب برای قربانیان، باشد.^{۷۳} اصلاحات بخش امنیت یک روند پیچیده است. روندی که فعالانه کودکان را به شرکت در تصمیم‌گیری‌ها تشویق می‌کند و به آنها مفهوم مشارکت و نقش ایفا کردن در اجتماع را می‌دهد.^{۷۴}

۴-۲-۲ حاکمیت قانون و اصلاحات قانونی. تمرکز اصلی اصلاحات نهادی درباره ایجاد حاکمیت قانون است. انتقالات، فرصت‌های جدیدی برای معرفی اصلاحاتی که با اصول

69. United Nations, Report of the independent expert for the United Nations study on violence against children, A/61/299, United Nation, New York, 29 August 2006.

70. United Nation, Draft Guidelines to Protect Children from Recruitment and Use by Armed Forces or Groups: United Nation Draft Guidelines for the Integration of Child Protection in Peacebuilding Processes. And United Kingdom Department for International Development, Understanding and Supporting Security Sector Reform, DFID, London, 13 June 2002, p. 35.

71. O'Neill, "Police Reform and Human Rights", 3.

72. Information from the UNICEF Country Office in Dili, July 2009.

73. United Nations Development Fund for Women and United Nations Development Programme, Gender Sensitive Police Reform in Post-Conflict Societies, Policy Briefing Paper, October 2007, See also: Gender, SSR and National Security Policies, Geneva Centre for the Democratic Control of Armed Forces (DCAF), Geneva.

74. Nosworthy, "Childrens Security in Post- Conflict Peacebuilding", 13.

چارچوب‌بندی شده در کنوانسیون حقوق کودک مطابقت داشته باشد فراهم می‌کنند و تمرکز بر کودکان در حقوق و روندهای قانونی را ارتقا می‌دهد. اصلاحات قانون ملی باید در بر گرفتن استانداردهای بین‌المللی در چارچوب قانون ملی را هدف قرار دهند، از جمله پروتکل‌های اختیاری کنوانسیون حقوق کودک، قواعد حداقل استاندارد سازمان ملل برای اداره دادخواهی نوجوانان^{۷۵}، کنوانسیون رفع کلیه اشکال تبعیض علیه زنان و دیگر استانداردهای بین‌المللی. یک کمیسیون حقیقت‌یاب می‌تواند برای پایان دادن به مصونیت و تعقیب جرائم جنگی ارتكابی علیه کودکان از جمله سربرازگیری کودکان زیر سن قانونی، خشونت‌ها و بردگی جنسی، اقداماتی را پیشنهاد دهد.^{۷۶}

۲-۴-۳- آموزش و اصلاح برنامه درسی. اصلاح آموزشی باید در روندهای دوباره استقرار و سازنده صلح مرکزیت داشته باشند. این امر به خصوص برای دوباره استقرار یافتن پس از جنگ ضروری است. اصلاحات آموزشی می‌توانند به تبعیضی که ممکن است باعث بر انگیختن روبه‌های تبعیض‌آمیز شود، کمک کنند. همچنین می‌تواند همه آموزش حقوق بشر و حقوق مدنی، مطالعات اجتماعی و جنسیتی و اصول مرتبط را معرفی کنند. برای موفق شدن در این زمینه، اصلاحات آموزشی به حمایت از سوی هم وزارت آموزش و هم جامعه نیازمند است. معلمان، والدین و کودکان باید در طراحی و ارتقای برنامه آموزشی جهت قبول خط‌مشی‌های جدید دخالت داده شوند.

برخی تلاش‌های اخیر، بر این بوده‌اند که کمیسیون‌های حقیقت‌یاب را به آموزش به عنوان راهی برای ایجاد آگاهی عمومی و ساخت پایه و اساسی برای حقوق بشر در سطح ملی و محلی، ارتباط دهند. لکن این تلاش‌ها توسط فقدان تمایلات سیاسی، نبودن منابع پیشرفت برنامه آموزشی، یا ناتوان بودن در ارتباط با وزارت آموزش در روند کار کمیسیون، محدود شده‌اند.^{۷۷}

75. Beijing Rules

۷۶. در تیمور شرقی، گزارش کمیسیون حقیقت‌همانگ شدن حقوق داخلی با کنوانسیون حقوق کودک، توانمندسازی نهادهای مسؤوول اجرای کنوانسیون و ارتقای فهم گسترده‌تری از کنوانسیون به‌خصوص از طریق سیستم آموزش، رسانه و کلیسا را پیشنهاد داد. حقوق کودک در دستور کار دولت جایگاه والایی یافت. از جمله تأسیس کمیسیون ملی برای کودکان و تدوین قانون حقوق کودک، لکن با توجه به حداقل توجه به پیشنهادات کمیسیون حقیقت، این اقدامات در نتیجه گزارش کمیسیون حقیقت و آشتی آغاز گشتند. در سیرالئون، گزارش کمیسیون حقیقت‌یاب و آشتی اصلاحات قانونی بر اساس کنوانسیون حقوق کودک را پیشنهاد می‌دهد.

۷۷. در لیبیا، برنامه آموزش شهروندی، حقوق بشر و صلح در حال پیشرفت است. این برنامه، موضوعاتی مانند حقوق بشر و مسؤوولیت‌ها، عدم تبعیض، نقش جنسیت، مهارت‌های دموکراسی و دادخواهی و پاسخگویی را در بر

در طول دوره‌های انتقالی، آموزش می‌تواند به کودکان و جوامع برای تشکیل دوباره زندگی روزمره عادی کمک کند. این امر در ابتدا بر پایه حمایت‌های روان‌شناسی برای کودکان است.^{۷۸} مدارس همچنین می‌توانند برای معرفی محتویات آموزشی جدید و ضروری به عنوان یک مرکز فعالیت باشند. از جمله آگاهی در مورد بیماری ایدز، آموزش مهارت‌های زندگی، حقوق کودک و ... استراتژی‌های جنسیت‌محور هم برای آگاهی از نیازهای خاص دختران، ضروری هستند. رهبران جوامع، والدین و کودکان باید از همان آغاز در این تلاش‌ها درگیر باشند و دخالت داده شوند.

نتیجه

محاکم بین‌المللی بدون شک برای افزایش شناسایی آسیب‌هایی که خشونت‌ها و جنگ‌ها برای کودکان باعث می‌شوند و میزان قربانی‌سازی آنها در اثر جرایم انبوه و سیستماتیک، به قدر کافی مشارکت و همکاری کرده‌اند. دو دادگاه بین‌المللی در این زمینه نقش به خصوصی را ایفا کرده‌اند. دادگاه ویژه سیرالئون که پیشقدم بوده است، استخدام و به کارگیری کودکان سرباز را به عنوان یک جرم بین‌المللی شناسایی کرده است، و دیوان بین‌المللی کیفری که این روند را ادامه داد و توجه جهانیان را به کودکانی که با گروه‌ها و نیروهای نظامی فعالیت می‌کنند با تمرکز بر به کارگیری غیرقانونی آنها جلب کرد و به جرم‌انگاری دیگر خشونت‌ها و جرایم ارتكابی علیه کودکان پرداخت.

در این پژوهش این نتیجه به دست آمد که محاکم بین‌المللی تلاش‌های مستمری را برای تعقیب برخی جرایم ارتكابی علیه کودکان اختصاص داده‌اند. مشخص شد که این امکان وجود دارد که به شهادت و گواهی کودکان می‌توان به عنوان دلیل اتکا کرد و چهار اصل مهم باید راهنمای هرگونه تصمیمی در محاکم باشند و همراه با یکدیگر رعایت شوند: اولاً؛ تعقیب کلیه جرایمی که موجب آسیب و آزار کودکان شده‌اند، ضروری است؛ هیچ‌گونه جرم شدید، انبوه و سیستماتیک ارتكابی علیه کودکان نباید بی‌پاسخ بماند؛ ثانیاً؛ رسیدگی، تعقیب و محاکمه کسانی که مسؤول جرایم خاص کودکان هستند نباید به

←

می‌گیرد.

78. Aguilar, and Retamal, *Rapid Educational Response in Complex Emergencies: A discussion document*, 11.

عنوان بهانه‌ای برای نپرداختن به دیگر جرایم ارتكابی علیه کودکان در نظر گرفته شوند. کلیه جرایمی که کودکان را تحت تأثیر قرار می‌دهند باید با جدیت یکسان در نظر گرفته شوند؛ ثالثاً؛ محاکم کیفری بین‌المللی و ترکیبی باید کاملاً الگوی قاعده‌مندی از جنایتکاری‌هایی که کودکان را تحت تأثیر قرار می‌دهند چه در زمان جنگ و چه در زمان صلح از جمله بردگی جنسی کودکان و کار اجباری آنها - که جرایم علیه بشریت را تشکیل می‌دهند - ارائه دهند؛ و چهارم اینکه، این امر باید تشخیص داده شود که مشارکت کودکان برای اینکه کلیه جرایم ارتكابی علیه آنها مورد رسیدگی قرار بگیرند و به پاسخگویی برای این جرایم منجر شود، ضروری است. ممکن ساختن این مشارکت مستلزم اتخاذ و اجرای آیین دادرسی کودک‌محور مطابق با ماده (۲) ۱۲ کنوانسیون حقوق کودک (حق شنیده شدن) باشد.

اهمیت شرکت کودکان در روندهای سازنده صلح، آشتی، و دادخواهی، امری واضح و آشکار است. همان‌طور که در این مقاله بررسی شد، کمیسیون‌های حقیقت‌یاب فرصتی را برای کودکان فراهم می‌کنند تا صدایشان شنیده شود و تجارب و نیازهایشان مد نظر قرار بگیرد. کمیسیون‌های حقیقت‌یاب نقش مهمی را در مستند کردن خشونت‌های ارتكابی علیه کودکان ایفا می‌کنند و در پاسخگویی برای چنین جرایمی مشارکت خواهند کرد. با وجود این، هیچ سازوکاری نمی‌تواند به طور کامل نیازهای کودکان را بر طرف کند، کمیسیون‌های حقیقت‌یاب باید در تکمیل دیگر روندهای دادخواهی فعالیت کنند. بررسی‌ها و ارزیابی‌هایی که توسط کمیسیون‌های حقیقت‌یاب انجام می‌شوند می‌توانند به چارچوب‌بندی نیاز به اصلاحات نهادین کودک‌محور، ایجاد انگیزه برای برنامه‌های جبران خسارت کودکان، و ارتقای راهبردهایی برای اقدامات طولانی‌مدت مانند برنامه‌های آموزشی کمک کنند.

در نهایت باید گفت که، ایجاد محیطی امن برای کودکان جهت شرکت در روندهای دادخواهی و آشتی می‌تواند به شکل‌گیری جامعه‌ای که به حقوق کودک احترام بگذارد، کمک کند. این امر همچنین در حمایت از آنها و در نهایت خودداری از خشونت و سوء استفاده بعدی از آنها، سهیم خواهد بود.

فهرست منابع

Books:

Cook, Philip, and Cheryl Heykoop. "Child Participation in Truth and Reconciliation Commission." ch. 5 in S. Parmar, et al. (eds.), *Children and Transitional Justice*. Human Rights Program at Harvard Law School, 2010.

Ellison, L. *The Adversarial Process and the Vulnerable Witness*. Oxford: Oxford University Press, 2001.

Gibbons, Elizabeth, Christian Salazar, and Guenay Sari. *Between War and Peace: Young people on the wings of the phoenix*. Lamuv Verlag, Goettingen, 2003.

Hamilton, Carolyn. *Children and the TRC: Legal Protection of Children in Investigations and Hearings*. in UNICEF, NFHR, and UNAMSIL, Human Rights, (eds.), 2011.

S. Parmar, et al. (eds.), *Children and Transitional Justice: Truth-telling, accountability and reconciliation*. Human Rights Program, Harvard Law School, MA: Cambridge, 2009.

Wessels, Michael. *Child Soldiers: From Violence to Protection*, Harvard University Press, MA: Cambridge, 2007.

Articles:

Bakker, Christine, "Prosecuting International Crimes against Children: The legal Framework." *Innocenti Working Paper* No. 2010-13, UNICEF Innocenti Research Centre, Florence, June 2010.

Bakker, Christine. "Truth and Reconciliation Commissions in Guatemala and Peru: The children's perspective." included in the annex of the outcome document of the expert meeting on transitional justice and children, convened at the UNICEF Innocenti Research Centre, Florence, November 2005.

Beresford, Stuart. "Child Witnesses and the International Criminal Justice System: Does the International Criminal Court Protect the Most Vulnerable?." *Journal of International Criminal Justice* (2005).

de Greiff, Pablo. "Justice and Reparations." in *The Handbook of Reparations*. ed. Pablo de Greiff. Oxford: Oxford University Press, 2006.

Mann, Natalie, and Bert Theuermann (comp). "Children and the Truth and Reconciliation Commission for Sierra Leone: Recommendations for policies and procedures for addressing and involving children in the Truth and Reconciliation Commission." *Report of the technical meeting convened by United Nations Childrens Fund*, National Forum for Human Rights and UNAMSIL Human Rights Section, Free Town, 2001.

Treaties and Conventions:

Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment, G.A. res. 39/46, [annex, 39U.N. GAOR Supp. (No. 51) at 197, U.N. Doc. A/39/51 (1984)], entered into force 26 June 1987.

Geneva Convention relative to the Protection of Civilian Persons in Time of War, 75 U.N.T.S. 287, entered into force 21 October 1950.

Optional Protocol to the Convention on the Rights of the Child on the involvement of children in armed conflict, G.A. Res. 54/263, annex I, 54 U.N. GAOR Supp. (No. 49) at 7, U.N. Doc. A/54/49, Vol. III (2000), entered into force 12 February 2002.

Optional Protocol to the Convention on the Rights of the Child on the sale of children, child prostitution and child pornography, G.A. Res. 54/263, annex II, 54 U.N. GAOR Supp. (No. 49) at 6, U.N. Doc. A/54/49, Vol. III (2000), entered into force 18 January 2002.

Websites:

<http://www.icc-cpi.int/press/pressreleases/420>.

<http://www.lubangatrial.org/>

<http://www.childsoldirsglobalreport.org/>

<http://www.umn.edu/humanrts/edumat/hreduseries/hereandnow/Part-1/from-concept.htm>

<http://www.specialcourt.org/documents/Statute>.

Protection of Children in Judicial and Non Judicial Mechanisms of Criminal Prosecution of Violation of Their Rights

Reza ESLAMI (Ph.D.)

Corresponding author, Assistant professor of Human Rights,
Shahid Beheshti University, rezaeslami1@gmail.com

&

Forouzan BAGHERI

MA student of Public International Law, ft.bagheri67@gmail.com

Abstract

Today's crimes target children for the worst possible violence and abuse. It is our shared duty to protect of children's rights.. There is a need to strengthen the commitment to end impunity for crimes committed against children, in particular by adopting concrete measures to encourage international criminal justice as a judicial mechanism and truth-seeking mechanisms to place more emphasis on the experiences of children and to involve children in their work. With the establishment of the International Criminal Court, the ad hoc Tribunals, and the Special Court and the Truth and Reconciliation Commission for Sierra Leone, there is an opportunity for all those working in the areas of children's rights and international criminal justice to ensure that crimes committed against children are being addressed. to end to impunity for crimes against children we should sure that accountability mechanisms address crimes against children, through investigation of crimes, prosecution of perpetrators and redress for the victims; Develop child-friendly procedures for children's involvement in truth and justice-seeking mechanisms. The lack of such papers is obvious. Protection of children in judicial and non judicial mechanisms is the one of the important issues at international law that theoretical studies are necessary in this case.

Keywords: protection of children' right, prosecution of violations of children's rights, judicial mechanism, non judicial mechanism.

Journal of CRIMINAL LAW AND CRIMINOLOGY

VOL. III, No. 1

2015-1

- **Juvenile Police, Requirements and Mechanism in Iran (A Comparative Study: American Legal System)**
Hassan-Ali MOAZEN ZADEGAN & Hossein JAVADI
- **Protection of Children in Judicial and Non Judicial Mechanisms of Criminal Prosecution of Violation of Their Rights**
Reza ESLAMI & Forouzan BAGHERI
- **Legality: Positivistic Foundation of the Penal Institutions in International Law**
Aramesh SHAHBAZI
- **The Comparison of the Search and Inspection in the Criminal Procedures of Iran and the U.S.A.**
Gholam-Hassan KOOSHKI & Sahar SOHEIL MOGHADAM
- **The Necessity of Avoidance of Human Rights Violations during the Extradition**
Seyed Ghasem ZAMANI & Fereshteh BAGHERI
- ***Khoonsolh*; dealing with Murder in a Traditional Manner**
Hossein GHOLAMI & Hossein MORADGHOLI

S. D. I. L.

The S.D. Institute of Law
Research & Study